

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 776/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 4 S 36/2015-26 z 20. januára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s právom podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), a to uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 S 36/2015-26 z 20. januára 2016.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom proti nečinnosti orgánu verejnej správy v konaní vedenom pred krajským súdom pod sp. zn. 4 S 36/2015 domáhala, aby krajský súd uložil Daňovému úradu Prešov (ďalej len „daňový úrad“) vo veci daňovej kontroly vykonávanej u sťažovateľky povinnosť *„konať a umožniť sťažovateľovi nahliadnuť do predmetného spisu - požadovaných listín, t.j. písomnosti, na základe ktorej (ktorých) žalovaný vykonal dožiadanie u iného (iných) daňového subjektu a do zápisnice z miestneho zisťovania vykonaného u iného (iných) daňového subjektu v súvislosti s predmetnou daňovou kontrolou vykonávanou u sťažovateľa, a to v zmysle ust. § 23 ods. 1 druhá veta v spojení s ust. § 45 ods. 1 písm. d) daňového poriadku, a to v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia“*.

3. Sťažovateľka podala uvedený návrh na základe toho, že jej síce bolo v rámci výkonu daňovej kontroly riadne umožnené nahliadnuť do spisu vedeného daňovým úradom v jej veci a oboznámiť sa s jeho obsahom, ale jej žiadosť o nahliadnutie *„do písomností, na základe ktorej (ktorých) žalovaný vykonal dožiadanie u iného (iných) daňového subjektu, ako aj o nazretie do zápisnice z miestneho zisťovania vykonaného u iného (iných) daňového subjektu v súvislosti s predmetnou daňovou kontrolou vykonávanou u sťažovateľa“*, však daňový úrad odmietol s poukazom na § 11 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Následná sťažnosť na postup daňového úradu (5. decembra 2014) bola vybavená listom sp. zn. 9700100/5/183071/2015 z 27. januára 2015 a vyhodnotená ako neopodstatnená; sťažnosť sťažovateľky proti vybaveniu sťažnosti (26. marca 2015) vybavilo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) listom sp. zn. 1131000/2015, č. 69/2015/D z 10. júla 2015 ako neopodstatnenú.

4. Krajský súd konajúc o návrhu sťažovateľky proti uvedenému postupu, resp. postoju daňového úradu ako o návrhu podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku tento jej

návrh zamietol. Dospel k záveru, že *«povinnosť, ktorej uloženia sa voči odporcovi domáha, nie je takej povahy, ktorá je odporcovi ako správcovi dane uložená zákonom tak, aby nevykonanie, resp. nevyhovenie žiadosti navrhovateľa spadalo pod definíciu „nečinnosti“ tak, ako to má na mysli § 250t O.s.p. Správny orgán primerane zdôvodnil svoj postup, ten oprel o príslušné zákonné ustanovenia, ktoré vyložil v súlade s účelom zákona, Daňového poriadku»*. Dodal, že *„neumožnenie nahliadnutia do spisu z prebiehajúcej daňovej kontroly nemožno považovať za nečinnosť odporcu, keďže konanie resp. postup odporcu v tejto veci bol v súlade so zákonom a nemôže tak byť hodnotený ako nečinnosť vo vzťahu k nárokom navrhovateľa»*.

5. Sťažovateľka je toho názoru, že týmto svojím rozhodnutím krajský súd porušil jej práva označené v tejto sťažnosti tým, že *„návrh zamietol ako nedôvodný, pričom sa vôbec právne nevysporiadal so skutočnosťou, že postup žalovaného bol nezákonný - v rozpore s ust. § 23 ods. 1 druhá veta, ako aj v rozpore s ust. § 45 ods. 1 písm. d) zákona č. 563/2009 Z.z., nakoľko neexistoval (a doposiaľ neexistuje) (reálny) zákonný dôvod na odmietnutie nahliadnutia do požadovaných listín. Tzn., že žalovaný nekonal a nekoná v súlade so zákonom, keďže doposiaľ neumožnil sťažovateľovi nahliadnuť do požadovaných listín“*. Pokiaľ krajský súd nevyhodnotil konanie daňového úradu a finančného riaditeľstva za nezákonné, pretože primerane zdôvodnili svoj postup, sťažovateľka poukázala na to, že táto skutočnosť neznamená, že postupovali zákonne. Zdôraznila, že sa domáhala nahliadnutia do listín týkajúcich sa síce iného subjektu, ale vo vzťahu k zisťovaniam vykonaným v priamej súvislosti s daňovou kontrolou u sťažovateľky.

6. Krajský súd podľa sťažovateľky pochybil najmä v tom, že *„zamietnutie návrhu sťažovateľa proti nečinnosti žalovaného odôvodnil tým, že... postup správneho orgánu nemožno považovať za arbitrárny a svojvoľný... postup odporcu v tejto veci bol v súlade so zákonom a nemôže tak byť hodnotený ako nečinnosť vo vzťahu k nárokom navrhovateľa“*. Krajský súd mal tiež opomenúť *„skutočnosť, že sťažovateľ, ako daňový subjekt má nielen zákonné povinnosti, ale aj svoje zákonné práva. Jedným z týchto zákonných práv daňového subjektu je aj právo nazrieť - nahliadať do svojho daňového spisu a do všetkých ďalších písomností týkajúcich sa tohto daňového subjektu. Inštitút*

nazerania do daňových spisov upravuje najmä ust. § 23 daňového poriadku, podľa ktorého (ods. 1) platí, že daňový subjekt alebo jeho zástupca má právo nahliadnuť do daňového spisu a do písomností, na základe ktorých sa vykonáva dožiadanie...“.

7. Sťažovateľka v závere poukázala na skutočnosť, že z uznesenia krajského súdu vyplýva, že daňový úrad ako odporca vo veci pred krajským súdom doručil k návrhu sťažovateľky vyjadrenie, ktoré jej však nebolo doručené, a nemala tak možnosť sa s ním oboznámiť a vyjadriť sa ku skutočnostiam v ňom uvedeným. Je toho názoru, že aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) „*strany konania musia mať príležitosť oboznámiť sa so všetkými dôkazmi a stanoviskami, pričom majú právo sa k nim vyjadriť, a to bez ohľadu na to, či ide o prvostupňové alebo odvolanie konanie a bez ohľadu na to, či sa v odvolacom konaní objavia nové skutočnosti,*“ pričom poukázala na rozsudok ESLP sp. zn. 17127/12 z 13. 1. 2015 vo veci *Trančíková vs. Slovenská republika*).

8. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd jej sťažnosť prijal na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo spoločnosti [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 S 36/2015 z 20.01.2016, porušené bolo.

3. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 S 36/2015 z 20.01.2016 sa zrušuje.

4. Vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

Súčasne si sťažovateľka uplatnila náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 363,79 eura, ktoré aj špecifikovala.“

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré sťažovateľ označil, či už pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, III. ÚS 206/03, II. ÚS 77/04). Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 195/04, I. ÚS 11/05).

12. Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje najprv za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní obyčajných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie

s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

13. Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04, II. ÚS 78/05).

14. Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ich odmietne. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní pred orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní pred všeobecnými súdmi.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

19. Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní a pri rozhodovaní o namietanej veci aj krajský súd. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti rámcovo posúdil, či ich skutočne rešpektoval, a to v miere z ústavného hľadiska akceptovateľnej a udržateľnej, alebo či sú tu skutočnosti nasvedčujúce opaku, a na tomto základe formulovať záver, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

20. Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich ústavných práv uznesením krajského súdu vydaným v konaní o jej návrhu proti nečinnosti orgánu verejnej správy, ktorý krajský súd zamietol. Nezákonnú nečinnosť správneho orgánu (daňového úradu) videla sťažovateľka v odmietnutí prístupu k dokumentácii nachádzajúcej sa v spisovom

materiáli vedenom vo veci daňovej kontroly vykonávanej u sťažovateľky, ale týkajúcej sa iných daňových subjektov (zápisnica z ohliadky, podklady pre dožiadania a pod.), ktorého sa sťažovateľka domáhala.

21. Krajský súd vo svojom uznesení v zásade skonštatoval, že *«povinnosť, ktorej uloženia sa voči odporcovi (sťažovateľka, pozn.) domáha, nie je takej povahy, ktorá je odporcovi ako správne mu orgánu uložená zákonom tak, aby jej nevykonanie, resp. nevyhovenie žiadosti navrhovateľa spadalo pod definíciu “nečinnosti“ tak, ako to má na mysli § 250t OSP»*. Krajský súd sa pritom podrobne zaoberal skutkovými okolnosťami a aj právnymi aspektmi právnej veci sťažovateľky reflektujúc jej námietky, ktoré sú z veľkej časti zopakované aj v tunajšom konaní pred ústavným súdom.

22. Ústavný súd dodáva, že nečinnosťou orgánu verejnej správy sa rozumie taký jeho pasívny postoj, ktorý je v rozpore so zákonom. Zjednodušene, ide o nerešpektovanie zákonnej povinnosti uloženej správne mu orgánu konať, pričom tento zotrúva v stave nečinnosti. Odmietnutie, resp. nevyhovenie žiadosti účastníka konania nie je bez ohľadu na sťažovateľkou namietanú nezákonnosť tohto postupu možné subsumovať pod pojem nečinnosť, pretože tu existuje forma konania, prípadne aj, ako v prípade sťažovateľky, písomný akt. Preto sa sťažovateľka podľa názoru ústavného súdu domáhala ochrany svojich práv spôsobom, ktorý nekonvenuje požiadavke čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy, keďže ňou zvolený nástroj ochrany nie je nástrojom ustanoveným zákonom pre daný skutkový stav. Z tohto dôvodu by prihliadnutie na námietku nedoručenia vyjadrenia protistrany k návrhu sťažovateľky bolo iba mechanickým prevzatím s nulovou možnosťou zmeny postavenia sťažovateľky v konaní pred krajským súdom.

23. Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že krajský súd postupoval a rozhodol v súlade s príslušnou právnou úpravou, a to bez toho, aby relevantné zákonné ustanovenia vyložil a aplikoval v rozpore s ich zmyslom, významom a účelom. Odôvodnenie jeho rozhodnutia netrpí žiadnymi vnútornými rozpormi, je logické a závery v ňom prijaté legitímne. V rámci zákonných mantinelov, ktoré determinujú rozsah možnosti domáhania sa ochrany svojich práv sťažovateľkou, je napadnuté rozhodnutie krajského súdu potrebné považovať za síce stručne, ale dostatočne a presvedčivo odôvodnené.

Ústavný súd preto považuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ale aj jeho postup, ktorý verdiktu predchádzal, za ústavne konformné, nevykazujúce znaky svojvôle, a to aj s prihliadnutím na námietku nedoručenia vyjadrenia sa protistrany k jej návrhu.

24. Ústavný súd tiež dáva do pozornosti sťažovateľky skutočnosť, že jej základná námietka spočíva v nesúhlase sťažovateľky so skutkovými a právnymi závermi krajského súdu, čo je aspekt, ktorú ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať (pozri bod 20 tohto uznesenia). Osobitne tak s ohľadom na skutočnosť, že uznesenie krajského súdu plne vyhovuje požiadavkám základného práva na spravodlivé súdne konanie a ním prezentovaný výklad relevantných právnych predpisov v ich vzájomnej súvislosti rešpektuje požiadavku čl. 152 ods. 4 ústavy. Vzhľadom na uvedené je namieste vylúčiť už na základe predbežného preskúmania sťažnosti sťažovateľky akúkoľvek možnosť zásahu do označených práv sťažovateľky uznesením krajského súdu č. k. 4 S/36/2015/-26 z 20. januára 2016.

25. Ústavný súd preto sťažnosť v časti namietaného porušenia práv sťažovateľky garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vzhľadom na tento záver sa ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

26. Celkom na záver ústavný súd pripomína, že aj jeho stabilná rozhodovacia činnosť (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. Okrem toho nie je sporné, že sťažovateľka bude mať možnosť vyjadriť sa k záverom daňovej kontroly v rámci daňového konania a rozhodnutie v tomto konaní vydané bude môcť napadnúť opravným prostriedkom a prípadne aj správnu žalobou na správnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2016